

From: noreply@lausuntopalvelu.fi
Sent: 6. maaliskuuta 2020 13:03
To: Ym Kirjaamo
Subject: Lausuntopalvelu.fi: Uusi lausunto jätetty
Attachments: 20200306_VN-889-2020 ja VN-1010-2020_91944.pdf

Uusi lausunto lausuntopyyntöön 'Luonnokset: hallituksen esitys vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (tuki) ja siihen liittyvä asetus (maatalousmaan kipsikäsitteily)'

Lausunnonantaja: Kansanen Pekka

Organisaatio: Suomen Vesienpuhdistusyhdistysten Liitto ry

Voit tarkastella lausuntoa linkin kautta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/GetReportViewForResponse?proposalId=a3b04b91-b615-4f74-931c-47f27e637ec3&responseId=560cca27-3a03-469c-aa5e-8b7d352fc249>

Asia: VN/889/2020 ja VN/1010/2020

Luonnokset: hallituksen esitys vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (tuki) ja siihen liittyvä asetus (maatalousmaan kipsikäsittely)

Luonnos: hallituksen esitys laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Huomionne:

Hallituksen esitys eduskunnalle vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta huomioi monipuolisesti lain muutoksen vaatimukset ja tavoitteet. Lain muutoksen tavoitteena on mahdollistaa vesien- ja merenhoidon tavoitteiden täyttäminen tehostamalla toimenpiteitä uudenlaisen tukimuodon avulla. Esityksessä huomioidaan harkinnanvaraisen tuen myöntämisen edellytykset sekä tukiviranomaisena toimivan Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskukset) rooli. Tavoitteena on keskittää kaikki tuen hakemiseen ja sen myöntämiseen liittyvä toiminta alueellisille ELY-keskuksille.

Keskittämisen tavoitteena on yleisen ympäristöedun ja kustannustehokkuuden sekä vesien- ja merenhoidon tavoitteiden saavuttamisen varmistaminen. Esitys huomioi säännökset muun muassa EU:n valtioneuvoston noudattamisesta, rajoitukset tuen myöntämiseksi, tuesta, tuen hakemisesta ja tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen määräytymisen perusteista, päätöksestä ja sopimuksesta sekä henkilötietojen luovuttamisesta. Lisäksi tuen keskeyttämistä, takaisinperintää ja oikeusturvakeinoja koskevat säännökset sisältyvät ehdotukseen.

Voimassa olevaan lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä ehdotetaan muutosta, joka mahdollistaa peltojen laaja-alaisen kipsikäsittelyn toteuttamisen Saaristomeren valuma-alueella uutta tukimuotoa hyödyntäen. Valtioneuvoston asetusluonnoksessa määritellään tarkemmin nimenomaan kipsin levitystä koskien muun muassa kipsikäsittelyyn liittyvät määritelmät, tukihakemuksen sisältö ja tuen myöntämisen perusteet sekä ELY-keskusten tehtävät ja vastuut.

Lakimuutoksen ja asetuksen tausta ja merkitys

Maatalouden merkitys merialueita ja sisävesiä kuormittavana maankäyttömuotona Suomessa on huomattava. Pelloille, vesistöjen varteen ja vesistöihin kohdistetut vesiensuojelutoimenpiteet eivät ole vähentäneet maatalouden ravinnekuormitusta riittävästi, vaan uusia tehokkaampia ja paremmin kohdennettuja menetelmiä tarvitaan. Kipsi on useissa tutkimuksissa todettu tehokkaaksi ja turvalliseksi menetelmäksi pelloilta huuhtoutuvan eroosioaineksen ja fosforin sitomiseksi. Kipsin on todettu vähentävän eroosioaineksen, kiintoainekseen sitoutuneen fosforin sekä liuenneessa muodossa olevan fosforin huuhtoumaa. Peltojen kipsikäsitelyn etuna on menetelmän kohdistuminen pellon pinta- ja muokkauskerrokseen koko käsiteltävän pinta-alan puitteissa.

Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto pitää Saaristomeren valuma-alueen peltojen kipsikäsitelyä erittäin tärkeänä toimena tavoiteltaessa vesistöjen hyvää tilaa. Siten muutosehdotus Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin ja uusi asetus ovat merkittävässä roolissa vesien tilan parantamiseksi.

Valtioneuvoston asetusta koskevassa perustelumuistiossa on eritelty asetukseen liittyvät tarpeet ja tavoitteet, huomioitu EU- ja kansallisen tason lainsäädännön sekä esityksen taloudelliset, ympäristö- ja organisaatiotason (ELY-keskukset ja Keha-keskukset) vaikutukset.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamista koskeva esitys mahdollistaa myös muiden maanparannusaineiden kuin kipsin käytön vesistöihin kohdistuvan ravinnekuormituksen vähentämiseen. Tämä on erityisen tärkeää huomioiden myös muiden tutkimuksen alla olevien menetelmien vesiensuojelupotentiaalin hyödyntäminen vastaavan kokonaisvaltaisen tuen avulla.

Rakennekalkin ja kuitulietteiden vesiensuojelullinen teho on alustavissa tutkimuksissa osoittautunut potentiaaliseksi. Rakennekalkkia ja kuitulietteitä voidaan käyttää järvien valuma-alueilla, eikä niiden käyttöä ole rajoitettu pohjavesialueilla. Kuitulietteet ovat myös luomukelpoisia. Siten näiden menetelmien hyödyntäminen tuottaa myös sisävesistöjen tilan kannalta merkittäviä tuloksia ja yhdessä kipsin käytön kanssa vesistöjen tilan paraneminen kansallisella tasolla kohentuu merkittävästi. Tulee pohtia myös uuden tukimuodon mahdollistamista jo käytössä olevien vesiensuojelumenetelmien käytön laajentamiseen, jos menetelmän käyttöä rajoittaa ympäristökorvausjärjestelmässä tietyille menetelmälle asetettu rahallinen raja-arvo. Tällaisia hyviksi ja tehokkaiksi pelloilla tehtäviksi menetelmiksi on osoittautunut muun muassa kerääjäkasvien hyödyntäminen. Niiden käyttöön viljelijöillä on suurta kiinnostusta, mutta käyttöä rajoittaa nimenomaan menetelmään kohdistettujen resurssien puute.

On tärkeää, että uusien vesiensuojelumenetelmien laajaperäistä käyttöä tuetaan uuden tukimuodon kautta. Hankerahoituksen turvin toteutetut vesiensuojelutoimet jäävät yleensä vaikuttavuudeltaan pieniksi resurssien kohdistuessa varsinaisen toimenpiteen ohella myös hankehallinnon kuluihin. Tällöin käsiteltävät pinta-alat ja siten myös vaikutukset jäävät usein pieniksi.

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnoksesta

Huomionne:

Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto pyytää huomioimaan vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muutosehdotuksessa sekä Valtioneuvoston asetuksessa koskien maatalousmaan kipsikäsitteilyyn myönnettävää tukea erityisin painoarvoin seuraavat tekijät:

Kipsin levitystä koskevissa rajoituksissa tulee huomioida myös kipsin käyttökielto järvien valuma-alueella. Kipsin sisältämä sulfaatti saattaa lisätä rehevien järvien pohjasta vapautuvan liuenneen fosforin määrää ja näin johtaa lisääntyneeseen rehevöitymiseen. Levitysrajoitus koskee myös luomutuotannossa olevia peltoja. Kipsiä ei tule myöskään levittää syyskylvöiselle suorakylvöpellolle orastumisen vaikeutumiseen liittyvän riskin takia.

Jatkossa vastaava tukimuoto tulee sallia myös muille innovatiivisille vesiensuojelutoimille, jotka riittävän kattavissa valuma-alueen tutkimuksissa todetaan tehokkaiksi ja turvallisiksi ja jotka eivät vielä ole mukana ympäristökorvausjärjestelmässä. Tällaisia menetelmiä ovat muun muassa jo edellä mainitut metsäteollisuuden sivuvirtoina syntyvät kuitulietteet sekä rakennekalkki. Tämä vaatii uusien tarkentavien säädösten laatimisen Valtioneuvoston asetuksen muodossa.

Asetuksen voimassaoloajan on ilmeisesti ajateltu vastaavan Ympäristöministeriön Vesiensuojelun tehostamisohjelman linjauksen mukaisesti vuosia 2020-23. Pyydämme huomioimaan, että asetuksen voimassaoloaika ei saa olla esteenä tuetun kipsikäsitteilyn laajentamiselle myös muille kuin Saaristomeren valuma-alueelle. ELY-keskuksen koordinoima kokonaisvaltainen tukimuoto vesiensuojelun tehostamiseksi voi jatkossakin olla varteenotettava tapa vesien tilan parantamiseen.

Vaikka Saaristomeren valuma-alueen todetaan olevan Suomen ainoa ”hot spot” -alue Itämeren kannalta, on Suomessa myös paljon rannikkoalueen jokien valuma-alueita, joita pelloilta huuhtoutuva kiintoaine ja sen mukana kulkeutuva fosfori samentavat ja rehevöittävät. Esimerkiksi Vantaanjoen kaltainen savisamea joki kärsii pahoin pelloilta huuhtoutuvasta kuormituksesta ja siten valtion tukemana tehdyllä valuma-alueen peltojen laajaperäisellä kipsikäsitteilyllä olisi suuri merkitys kyseisen joen tilan kannalta. Nyt Vantaanjoen peltoja on kipsikäsitelty merkittäväällä yksityisellä rahoituksella sekä Ympäristöministeriön hankerahalla.

Tuetun kipsikäsitteilyn keskittyminen vain Saaristomeren valuma-alueelle on myös eri puolilla Suomea asuvien vesistöjen virkistyskäyttäjien sekä toimintansa ympäristöhaittojen vähentämisestä kiinnostuneiden viljelijöiden kannalta epäreilu. Siksi pyytäisimme huomioimaan asetuksessa tuetun kipsikäsitteilyn laajentamisen myös muille käsitteilyyn soveltuville alueille erityisesti, jos Saaristomeren tavoitealueella pinta-alatavoite ei täyty ja siten Vesiensuojelun tehostamisohjelman kipsikäsitteilyyn varattua rahaa jää käyttämättä.

ELY-keskuksen tehtävissä on huomioitu kipsin levityksen toteuman seuraaminen ja toisaalta tuen saajan velvoite toteuttaa toimenpide haetun tuen mukaisen pinta-alan mukaisesti. ELY-keskuksen vastuulla tuen toteuttamisen suhteen tulisi olla myös kipsin mahdollisten haittojen korvaaminen tuen saajalle. Haitan todistaminen tulee tällöin kuitenkin aukottomasti todistaa kipsistä johtuvaksi. Todistusvastuu on tuen saajalla. ELY-keskusten lisääntyneisiin resurssitarpeisiin uuden tukimuodon käsittelyyn ja toteuttamiseen liittyen luvataan vastata. Tästä tuleekin pitää huolta, että tukiprosessin kangertelu ja hitaus ei estä toimenpiteen riittävän laajaa käyttöönottoa ja toisaalta lisää tuenhakijan kuormitusta.

Tuen hakijan vastuulla ei voi olla omien peltojensa määrittäminen kipsikäsittelyyn soveltuviksi, vaan valintakriteerit täytyy tehdä ELY-keskuksen ja mahdollisten neuvontajärjestöjen puolesta. Viljelijällä ei välttämättä ole käytettävissä kaikkea sitä tietoa mitä kipsikäsittelyyn soveltuvien peltolohkojen valinta edellyttää.

Viljelijällä täytyy olla olosuhteet huomioiden mahdollisuus hyvin lyhyelläkin varoitusajalla ja voimassaolevasta tukipäätöksestä huolimatta kipsikäsittelyn siirtämiseen tai perumiseen. Jos suunniteltuna levitysjankohtana pellon tiivistymisriski esimerkiksi märkyiden takia on suuri, täytyy viljelijällä olla mahdollisuus tuen perumiseen tai toimenpiteen siirtämiseen.

Kokemukset kyseisen kaltaisesta kokonaispalvelumuotoisena toteutettavasta tukimuodosta tulee hyödyntää laatimalla ympäristö-, taloudelliset ja sosioekonomiset tekijät huomioiva vaikuttavuusarvio. Uuden tukimuodon käyttäminen nykyisen ympäristökorvausjärjestelmän laajentamiseksi tai osittaiseksi korvaajaksi tulee myös selvittää.

Pyydämme kiinnittämään huomiota myös tukihaun alkamisen yhteydessä riittävän monipuoliseen tiedottamiseen, jotta mahdollisimman moni kipsikäsittelystä kiinnostunut viljelijä saa mahdollisuuden tukimahdollisuuksiensa selvittämiseen ja tuen hakemiseen.

Lopuksi pyydämme vielä tarkistamaan niin asetusluonnoksen, hallituksen esityksen kuin perustelumuistionkin kieliasun

Perustelut

Huomionne:

-

1 §. Tarkoitus (uusi 4 mom.).

Huomionne:

-

1 a Luku

Huomionne:

-

6 a §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät.

Huomionne:

-

6 b §. Suhde muuhun lainsäädäntöön ja Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen.

Huomionne:

-

6 c §. Tuki.

Huomionne:

-

6 d §. Tukikelpoisuus ja hakijan selvitysvelvollisuus.

Huomionne:

-

6 e §. Tuen hakeminen.

Huomionne:

-

6 f §. Hakuaika ja tiedottaminen.

Huomionne:

-

6 g §. Tuen myöntämisen edellytykset.

Huomionne:

-

6 h §. Päätös ja sopimus.

Huomionne:

-

6 i §. Tukihakemuksen peruuttaminen.

Huomionne:

-

6 j §. Tuen keskeyttäminen ja tuen takaisinperintä.

Huomionne:

-

6 k §. Korko ja viivästyskorko.

Huomionne:

-

6 l §. Henkilötietojen luovuttaminen.

Huomionne:

-

6 m §. Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät.

Huomionne:

-

6 n §. Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku tukea koskevista päätöksistä.

Huomionne:

-

Asetuksen luonnos ja perustelumuistio

Huomionne:

-

Yleiset kommentit asiasta

Huomionne:

-

Perustelumuistion yleinen sisältö

Huomionne:

-

Asetuksen pykälien ja perustelujen luonnokset

Huomionne:

-

1 §. Soveltamisala ja tavoite.

Huomionne:

-

2 §. Euroopan unionin lainsäädännön soveltaminen.

Huomionne:

-

3 §. Määritelmät.

Huomionne:

-

4 §. Tuettava toiminta.

Huomionne:

-

5 §. Tukihakemuksen sisältövaatimukset.

Huomionne:

-

6 §. Tuen myöntämisen edellytykset ja rajoitukset.

Huomionne:

-

7 §. Tuen laskentaperuste ja määrä.

Huomionne:

-

8 §. Kirjanpito.

Huomionne:

-

9 §. Raportointi ja säilytysvelvollisuus.

Huomionne:

-

10 §. Voimaantulo.

Huomionne:

-

Muut huomiot

Huomionne:

-

Kansanen Pekka
Suomen Vesiensuojeluyhdistysten Liitto ry - Jari-Pekka Pääkkönen,
hallituksen puheenjohtaja